https://doi.org/10.59295/crs2024.32 CZU: 327.5:316.42:502.131.1

REFLEXIILE LUMII NEOMODERNE PRIVIND DEZVOLTAREA SUSTENABILĂ A STATELOR ACTUALE

THE REFLECTIONS OF THE NEO-MODERN WORLD ON THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CURRENT STATES

Nicolae PARCEVSCHII, ***președintele Centrului de Geografie Istorică Militară, psiholog militar, geograf militar, locotenent - colonel rtr.***

Summary

The neo-modern world questions the classical nation-state model, highlighting its limits in addressing the complex challenges of the 21st century. The reality of today's states is manifested by the growth of populism, nationalism and authoritarian tendencies, as a reaction to globalization, migration and inequality. Neomodernism is characterized by a rejection of the post-World War II consensus on universalism and liberal democracy. State foresight manifests itself in various forms, from anti-immigration rhetoric to trade and political restrictions. Critics warn that it can lead to social division, conflict and the erosion of human rights. There is a need to rethink the role of the state in the neomodern era, finding a balance between national sovereignty and global cooperation.

Keywords: *neomodernism, populism, nationalism, authoritarianism, globalization, inequality.*

INTRODUCERE

Articolul vine cu o expunere complexă la tematica conferinței ,,Consolidarea rezilienței în societate prin valorificarea capitalului uman în contextul aderării Republicii Moldova și a Ucrainei la Uniunea Europeană,,.

Epoca neomodernă[35] este marcată de o serie de dezbateri și provocări semnificative. Unele dintre cele mai importante includ:

- Rolul guvernului: Cum ar trebui să echilibreze guvernele nevoia de a promova libertatea individuală cu necesitatea de a asigura ordinea socială și bunăstarea?
- Impactul tehnologiei: Cum poate fi utilizată tehnologia pentru a beneficia societatea în ansamblu, în timp ce se minimizează riscurile și daunele potențiale?
- Inegalitate: Cum pot fi reduse decalajele tot mai mari dintre bogați și săraci?
- Schimbări climatice: Cum pot fi abordate provocările schimbărilor climatice și cum se poate asigura un viitor durabil?
- Migrație: Cum pot fi gestionate fluxurile de migrație în creștere și cum pot fi integrate persoanele strămutate în mod eficient în noile societăți?

Viitorul lumii neomoderne este incert și va fi modelat de o serie de factori, inclusiv avansarea tehnologică, schimbările climatice, instabilitatea politică și tendințele sociale în evoluție. Este esențial să se ia în considerare cu atenție provocările și oportunitățile prezentate de această nouă eră și să se dezvolte soluții creative și durabile pentru a asigura un viitor mai bun pentru toți.

Securitatea umană, fundamentul existenței și dezvoltării societății, reprezintă un concept complex care depășește simpla protecție a vieții și integrității fizice a individului. Ea cuprinde o gamă largă de aspecte, de la combaterea sărăciei și a criminalității la asigurarea accesului la educație și asistență medicală. Republica Moldova, ca stat tânăr și în curs de dezvoltare, se confruntă cu o serie de provocări în domeniul securității umane, ce necesită o abordare holistică și o strategie cuprinzătoare.

Securitatea socială reprezintă fundamentul unei societăți prospere și echitabile, oferind cetățenilor o plasă de siguranță în caz de evenimente neprevăzute. Această temă are o importanță capitală pentru Republica Moldova, unde calitatea vieții multor persoane este afectată de sărăcie, inegalități sociale și acces limitat la servicii esențiale.

[35] Unii specialiști sunt de opinia că epoca neomodernă apare la sfârșitul secolului al XX-lea. Există o serie de factori care au contribuit la apariția epocii neomoderne, inclusiv ascensiunea globalizării, declinul statului național și apariția noilor tehnologii.

Securitatea națională a Republicii Moldova este strâns legată de contextul geopolitic regional și subregional complex, marcat de provocări multiple. Asigurarea securității naționale în plan politico-militar necesită o abordare strategică și o adaptare constantă la dinamica mediului de securitate.

1. PRINCIPIILE PROTECȚIEI ȘI ASIGURAREA DE RISCURILE ȘI AMENINȚĂRILE DE SECURITATE, ACȚIUNILE DE DEZINFORMARE ȘI MANIPULARE A OPINIEI PUBLICE.

Obiectivele principale ale subiectului abordat se referă la identificarea principalelor riscuri și amenințări la adresa securității umane în Republica Moldova [13, pp. 15-32]:.

Astfel definim riscuri interne:

- Sărăcie și inegalitate: Un procent semnificativ al populației se confruntă cu sărăcie, iar inegalitatea veniturilor este ridicată. Acest lucru poate duce la instabilitate socială și criminalitate.
- Corupție: Corupția este o problemă endemică în Moldova, care subminează încrederea în instituții și împiedică dezvoltarea economică.
- Migrație: Migrația masivă a cetățenilor moldoveni în străinătate poate duce la pierderea de capital uman și la o scădere a forței de muncă.
- Crima organizată: Crima organizată este o amenințare semnificativă, care afectează economia și siguranța cetățenilor.

Riscuri externe [4, pp. 347-368]:

- Instabilitate regională: Situația din regiunea transnistreană este o sursă de tensiune și poate duce la un conflict armat.
- Influența geopolitică: Moldova este situată într-o regiune geopolitic importantă și este supusă influenței marilor puteri, cum ar fi Rusia și Uniunea Europeană. Acest lucru poate duce la ingerințe în afacerile interne ale țării.
- Propaganda și dezinformarea: Propaganda și dezinformarea pot fi utilizate pentru a manipula opinia publică și a semăna discordia între diferite grupuri sociale.
- Amenințări cibernetice: Atacurile cibernetice pot afecta infrastructura critică a țării și pot perturba economia.

Amenințări transfrontaliere [4, pp. 347-368]:

- Traficul de persoane: Moldova este o țară de origine, tranzit și destinație pentru traficul de persoane.
- Traficul de droguri: Moldova este o rută importantă pentru traficul de droguri din Asia Centrală și Europa de Vest.
- Spălarea banilor: Moldova este o țară vulnerabilă la spălarea banilor din cauza corupției și a lipsei de transparență a sistemului financiar.

Efectele riscurilor și amenințărilor [4, pp. 347-368]:

– Scăderea calității vieții: Riscurile și amenințările la adresa securității umane pot duce la o scădere a calității vieții cetățenilor Moldovei.

- Împiedicarea dezvoltării economice: Riscurile și amenințările pot împiedica dezvoltarea economică a țării.
- Instabilitate politică: Riscurile și amenințările pot duce la instabilitate politică și la o slăbire a instituțiilor democratice.

Măsuri de abordare a riscurilor și amenințărilor [4, pp. 347-368]:

– Consolidarea democrației și a statului de drept: Este importantă consolidarea democrației și a statului de drept pentru a combate corupția și a spori încrederea în instituții.

– Promovarea creșterii economice inclusive: Este importantă promovarea creșterii economice inclusive pentru a reduce sărăcia și inegalitatea.

– Combaterea crimei organizate: Este importantă combaterea crimei organizate prin îmbunătățirea cooperării dintre agențiile de aplicare a legii și prin consolidarea sistemului judiciar.

– Promovarea păcii și stabilității regionale: Este importantă promovarea păcii și stabilității regionale prin dialog și cooperare.

– Combaterea propagandei și dezinformării: Este importantă combaterea propagandei și dezinformării prin educarea cetățenilor și prin promovarea gândirii critice.

– Îmbunătățirea securității cibernetice: Este importantă îmbunătățirea securității cibernetice prin implementarea de măsuri de protecție a infrastructurii critice.

Analiza impactului dezinformării și manipulării opiniei publice asupra securității umane [10, pp. 709-722].

Dezinformarea și manipularea opiniei publice sunt amenințări majore la adresa securității umane în următoarele moduri:

Aspect	Impact
Coeziunea socială	Dezinformarea poate semăna discordia și neîncrederea între diferite grupuri din societate, îngreunând cooperarea și rezolvarea problemelor comune.
Sănătate publică	Informațiile manipulate pot determina oamenii să ia decizii proaste în ceea ce privește sănătatea, cum ar fi evitarea vaccinurilor sau utilizarea tratamentelor dăunătoare.
Procesele democratice	Campaniile de dezinformare pot submina încrederea în alegeri și instituțiile democratice, îngreunând menținerea unei democrații stabile și funcționale.
Siguranța și securitatea	Dezinformarea poate fi folosită pentru a incita la violență și tulburări, ducând la o perturbare a ordinii publice.
Drepturile omului	Dezinformarea poate fi folosită pentru a justifica abuzurile drepturilor omului, cum ar fi discriminarea sau violența împotriva grupurilor minoritare.

Propunerea de soluții și strategii pentru consolidarea securității umane în țară.

Promovarea unei culturi a securității umane [13, pp. 15-32]:

– Educație: Integrarea educației pentru securitatea umană în programele școlare și universitare, punând accent pe drepturile omului, nonviolență, rezolvarea conflictelor pașnică și responsabilitatea civică.

– Campanii de sensibilizare: Lansarea de campanii de informare publică prin mass-media, rețelele sociale și alte canale pentru a promova conștientizarea cu privire la conceptele de securitate umană și a riscurilor și amenințărilor la adresa acesteia.

– Participarea cetățenilor: Încurajarea participării active a cetățenilor în procesele de luare a deciziilor care afectează securitatea lor, prin intermediul consultărilor publice, audierilor publice și altor mecanisme democratice.

Combaterea riscurilor și amenințărilor interne [13, pp. 15-32]:

– Lupta împotriva sărăciei și inegalității: Implementarea unor politici sociale eficiente care reduc sărăcia, oferă acces la educație și asistență medicală și promovează oportunități egale pentru toți.

– Combaterea corupției: Consolidarea statului de drept, implementarea unor măsuri anticorupție eficiente și creșterea transparenței instituțiilor publice.

– Abordarea migrației: Dezvoltarea unor politici de migrație care să protejeze drepturile migranților și să faciliteze integrarea lor în societate.

– Combaterea crimei organizate: Îmbunătățirea cooperării dintre agențiile de aplicare a legii, consolidarea sistemului judiciar și implementarea unor programe de prevenire a criminalității.

Abordarea riscurilor și amenințărilor externe:

– Promovarea păcii și stabilității regionale: Susținerea dialogului și cooperării cu țările vecine, participarea la eforturile de mediere a conflictelor și contribuția la menținerea păcii regionale.

– Reducerea dependenței de influența geopolitică: Diversificarea relațiilor economice și politice cu alte țări și promovarea intereselor naționale pe scena internațională. Combaterea propagandei și dezinformării: Susținerea jurnalismului independent, promovarea gândirii critice și educarea cetățenilor cu privire la modul de identificare a informațiilor false.

În contextul celor enunțate mai sus, ambasadorul României la Chișinău, excelența sa Daniel Ioniță vine cu propriile aprecieri făcute *pentru EVZ*[36] *..*.,

Nu cred că e un secret pentru nimeni faptul că R. Moldova este un fel de „play ground", un câmp de joacă, pentru tot soiul de riscuri și amenințări clasice sau hibride.. Acolo vorbim clar de o amenințare de natură clasică, propaganda (...) poate intra mai degrabă în categoria amenințărilor de natură hibridă, iar acest lucru este o realitate și în Republica Moldova și în alte state. Nu cred că există în momentul de față o soluție unică de contracarare pe linia aceasta, din simplul fapt că ne aflam într-o situație total asimetrică. Nu poți să combați propaganda cu o contra - propagandă. Întotdeauna, în lumea democratică, noi operăm cu adevăr și întotdeauna, propagandei venite dintr-o direcție anume, trebuie să-i contrapui un mesaj bazat pe sinceritate, bazat pe transparență, bazat pe adevăr. De aici pe undeva dificultatea obținerii unor rezultate pe termen scurt".

[36] http://evzmd.md/politica/268-politic/47892-interviu-daniel-ioni%C8%9Ba-%E2%80%9Erepublica-moldova-este-un-fel-de-%E2%80%9Eplayground%E2%80%9D-pentru-tot-soiul-de-riscuri-%C8%99i-amenin%C8%9Bari-clasice-sau-hibride%E2%80%9D.html

– Îmbunătățirea securității cibernetice: Implementarea unor măsuri de protecție a infrastructurii critice, consolidarea capacității de apărare cibernetică și creșterea gradului de conștientizare a cetățenilor cu privire la riscurile cibernetice.

Consolidarea instituțiilor naționale:

– Reformă legislativă: Actualizarea cadrului legislativ pentru a reflecta principiile securității umane și a consolida protecția drepturilor omului.

– Consolidarea instituțiilor democratice: Asigurarea independenței sistemului judiciar, combaterea abuzurilor de putere și promovarea transparenței și responsabilității instituțiilor publice.

– Dezvoltarea capacităților societății civile: Susținerea organizațiilor societății civile care promovează securitatea umană, drepturile omului și buna guvernare.

Cooperare internațională:

– Colaborare cu organizații internaționale: Participarea activă la activitățile organizațiilor internaționale care se ocupă de securitatea umană, cum ar fi ONU, OSCE și Consiliul Europei.

– Schimb de bune practici: Împărtășirea experiențelor și a strategiilor cu alte țări care au făcut progrese semnificative în consolidarea securității umane.

– Mobilizarea resurselor internaționale: Atragerea de asistență financiară și tehnică din partea comunității internaționale pentru a sprijini eforturile de consolidare a securității umane.

Importanța abordării securității umane. Asigurarea securității umane este esențială pentru:

– Promovarea prosperității și dezvoltării durabile: Un mediu sigur și stabil este esențial pentru atragerea investițiilor, crearea de locuri de muncă și creșterea economică.

– Respectarea drepturilor fundamentale: Securitatea umană presupune respectarea drepturilor omului, inclusiv dreptul la viață, libertate și securitate a persoanei.

– Promovarea coeziunii sociale: O societate sigură și prosperă este o societate mai unită și mai tolerantă.

Impactul Falsificărilor Istorice și Războiului Psihologic asupra Dezvoltării Națiunilor. Falsificarea istoriei și războiul psihologic sunt două instrumente puternice care pot fi utilizate pentru a manipula opiniile publice, a submina identitatea națională și a împiedica dezvoltarea națiunilor [13, pp. 15-32].

Impactul falsificării istoriei:

– Distorsionarea realității: Falsificarea istoriei poate schimba modul în care oamenii înțeleg trecutul, prezentul și viitorul. Acest lucru poate duce la o pierdere a identității naționale, a coeziunii sociale și a încrederii în instituții.

– Crearea de conflicte: Falsificarea istoriei poate fi utilizată pentru a crea sau exacerba conflictele dintre grupuri etnice, religioase sau politice. Acest lucru poate duce la violență, instabilitate și diviziune.

– Legitimarea regimurilor autoritare: Falsificarea istoriei poate fi utilizată pentru a justifica acțiunile regimurilor autoritare și pentru a suprima disidența. Acest lucru poate duce la încălcări ale drepturilor omului și la o lipsă de libertate.

Impactul războiului psihologic și psihoistoric:

– Manipularea opiniei publice: Războiul psihologic și psihoistoric poate fi utilizat pentru a manipula opinia publică prin răspândirea dezinformării, propagandă și frică. Acest lucru poate duce la o pierdere a încrederii în mass-media și în instituții.

– Slăbirea coeziunii sociale: Războiul psihologic și psihoistoric poate fi utilizat pentru a semăna discordia și neîncrederea între membrii societății. Acest lucru poate duce la polarizare socială și la violență.

– Subminarea moralului: Războiul psihologic și psihoistoric poate fi utilizat pentru a descuraja și demoraliza populația civilă și forțele armate. Acest lucru poate duce la o pierdere a voinței de a lupta și la o victorie a inamicului.

Exemple:

– Propaganda nazistă: Propaganda nazistă a fost utilizată pentru a demoniza evreii și alte grupuri minoritare, pentru a justifica Holocaustul și pentru a consolida puterea lui Hitler.

– Războiul Rece: Războiul Rece a fost o perioadă de tensiune intensă și rivalitate între Statele Unite și Uniunea Sovietică. Ambele părți au folosit războiul psihologic pentru a-și promova interesele și a-și submina adversarul.

– Campania de dezinformare a Rusiei: Rusia a folosit dezinformarea și propaganda pentru a influența alegerile din alte țări, pentru a semăna discordia în societățile occidentale și pentru a-și justifica invazia Ucrainei.

2. PRINCIPIILE DEZVOLTĂRII CALITĂȚII VIEȚII PRIN PLASAREA OMULUI ÎN CENTRUL PROCESELOR DE POLITICI PUBLICE, REFORME ȘI DEZVOLTARE.

Prezentul subiect dezvăluie principiile de securitate socială în contextul Republicii Moldova, punând accent pe plasarea omului în centrul proceselor de politici publice, reforme și dezvoltare. Obiectivul principal este identificarea strategiilor eficiente pentru creșterea calității vieții cetățenilor și construirea unei societăți mai inclusive și mai reziliente.

Dezvoltarea detaliată a aspectelor cheie [13, pp. 15-32].

Sistemul de pensii:

1. Evaluarea sustenabilității:

– Analiza demografică și actuarială a sistemului actual pentru a identifica riscurile pe termen lung.

– Evaluarea impactului factorilor economici și sociali, precum creșterea economică, inflația și șomajul.

– Compararea performanței sistemului cu celelalte țări din regiune și cu modelele internaționale recomandate.

2. Soluții pentru un trai decent al pensionarilor:

– Creșterea contribuțiilor la pensii și/sau a vârstei de pensionare pentru a asigura viabilitatea financiară a sistemului.

– Introducerea pilonilor de pensii private suplimentare pentru a completa pensia publică.

– Dezvoltarea unor programe de asistență socială țintite pentru a sprijini pensionarii cu venituri mici.

3. Acoperirea asigurărilor sociale:

4. Extinderea accesului:

– Identificarea categoriilor de persoane vulnerabile care nu sunt în prezent incluse în sistemul de asigurări sociale (de exemplu, lucrători informali, freelanceri, antreprenori).

– Eliminarea barierelor de acces, cum ar fi costurile ridicate sau procedurile administrative complicate.

– Dezvoltarea unor campanii de informare și sensibilizare pentru a crește gradul de conștientizare a beneficiilor asigurărilor sociale.

5. Îmbunătățirea beneficiilor:

– Asigurarea unor niveluri minime decente de beneficii pentru a combate sărăcia și a oferi o plasă de siguranță socială adecvată.

– Indexarea beneficiilor la inflație pentru a menține puterea de cumpărare a pensionarilor.

– Oferirea unor beneficii suplimentare pentru persoanele cu dizabilități sau alte nevoi speciale.

6. Combaterea sărăciei și a inegalităților sociale:

7. Politici sociale eficiente [13, pp. 102-118]:

– Implementarea unor programe de sprijin țintite pentru persoanele cu venituri mici, cum ar fi alocații pentru copii, asistență alimentară și programe de locuințe sociale.

– Investiții în educație și formare profesională pentru a crește șansele de angajare și a reduce dependența de asistență socială.

– Promovarea egalității de gen prin combaterea discriminării de gen și prin sprijinirea femeilor în intrarea pe piața muncii.

8. Reducerea inegalităților de venituri:

– Implementarea unui sistem fiscal progresiv care să redistribuie veniturile de la cei bogați la cei săraci.

– Creșterea salariului minim pentru a asigura un trai decent tuturor lucrătorilor.

– Combaterea evaziunii fiscale și a corupției pentru a crește veniturile fiscale și a finanța programele sociale.

9. Accesul la educație și asistență medicală:

10. Educație universală de calitate:

– Asigurarea accesului gratuit la educația primară și secundară pentru toți copiii.

– Acordarea de burse și alte forme de sprijin financiar pentru a facilita accesul la educația terțiară pentru studenții din medii defavorizate.

– Îmbunătățirea calității educației prin investiții în infrastructură, formarea profesorilor și curriculumul educațional.

11. Asistență medicală adecvată:

– Implementarea unui sistem universal de asistență medicală care să ofere acces gratuit sau la prețuri accesibile la servicii medicale de calitate pentru toți cetățenii.

- Combaterea penuriei de personal medical prin investiții în educația și formarea profesională a medicilor și a asistenților medicali.
- Promovarea prevenției bolilor prin campanii de educație sanitară și programe de screening.

12. Promovarea incluziunii sociale:
13. Combaterea discriminării:

- Implementarea legislației anti discriminare și a programelor de sensibilizare pentru a combate discriminarea pe bază de rasă, etnie, religie, sex, orientare sexuală sau dizabilitate.
- Sprijinirea grupurilor vulnerabile prin programe specifice de incluziune socială și economică.

Importanța centrării pe om. Plasarea omului în centrul proceselor de politici publice, reforme și dezvoltare este esențială pentru:

- Asigurarea unei dezvoltări durabile: Oamenii sunt agenții principali ai schimbării și dezvoltării. Prin implicarea lor activă, se pot elabora politici mai eficiente și mai durabile.
- Promovarea coeziunii sociale: O societate centrată pe om pune accent pe bunăstarea și satisfacția tuturor cetățenilor, contribuind la crearea unei societăți mai unite și mai stabile.
- Respectarea drepturilor fundamentale: Toți oamenii au dreptul la o viață decentă și la un trai decent. O societate centrată pe om pune accent pe respectarea drepturilor fundamentale și a demnității umane.

3. PRINCIPIILE ASIGURĂRII SECURITĂȚII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA ÎN PLAN POLITICO-MILITAR ÎN CONTEXTUL PROVOCĂRILOR REGIONALE

Realitatea zilelor de azi.

Populația țării este hârțuită de diverse doctrine politice, care induc neuroză și depresie în masă, neuroză la generația tânără, apatie gerontologică, anomia partidelor politice. Această stare a națiunii nu numai că nu poate dura veșnic, dar cu fiecare an aduce poporul în fața haosului terminal [20, pp 410-412].

Relațiile interetnice sunt în stare de fluctuație geopolitică, coeficientul de coeziune al poporului mai jos de mediu. Conflictele contemporane din Moldova sunt provocate de neînțelegerea *polimorfismului mozaic al moldovenilor*, de către adepții doctrinelor *românofile* și *rusofile* [20, pp 410-412]..

Actualitatea este semnificată de traversarea crizei existențiale pe fonul economiei falimentate. Țara necesită investiții străine în continuare și administrare exterioară, dat fiind faptul că multitudinea de probleme enumerate nu este pe puterea economică a statului și guvernării curente [20, pp. 410-412].

Rămâne actuală situația când la destabilizarea situației din regiune, în rol special îi revine lumii interlope din Moldova și Transnistria, concrețerea clasei politice cu lumea interlopă, pătrunderea lor în spațiul trans - prutean. Moldova fiind o parte componentă a fluxurilor masive de capital interlop poate deveni o zonă de *„conflict militar - interlop,* în format *civil - militară*. Situațiile forces majore din politica internă sau fluxurile tenebre financiar - bancare din Moldova, în orice moment pot activa ostilități și riscuri. Astfel putem cădea de acord cu afirmația că nu intervențiile militare propriu - zise, dar contradicțiile și riscurile interne pot declanșa conflicte și operațiuni civil – militare [20, pp. 410-412].

Moldova fiind o țară restrânsă ca suprafață este limitată de o singură *zonă operațional - strategică*, cuprinsă între 2 râuri, Nistru și Prut. Divizarea teritoriului Moldovei în mai multe *zone operațional - strategice* este una non productivă și irațională, întră în contradicție cu doctrina irenologică a geografiei militare și nu poate aservi necesități forces majore în cazul unui pericol militar iminent. Cu toate acestea menționez că existența unor *centre de insecuritate* este una reală și include: - CI *„centru”* unde predomină *doctrina slavofilă „nord”* Bălți unde predomină *doctrina slavofilă*, *„sud”* unde predomină doctrina bipolară *pan turcească* și cea *slavofilă*. Centrele de insecuritate nominalizate, pot fi concepute ca *zone operațional - tactice*, în cazurile forses-majore militare [20, pp. 410-412].

Toate acestea, dar mai cu seamă deposedarea Moldovei de potențial militar constituie cel mai nevralgic punct al instabilității geo militare din regiune. Moldova deposedată de autorespect militar pierde capacitatea de a influența politică militară din propriul teritoriu [20, pp. 410-412].

La etapa actuală Forțele Armate ale Moldovei, dețin capacități limitate de apărare a teritoriului național. Adoptarea necugetată a doctrinelor străine, managementul defectuos al instituției militare pe parcursul anilor, fără a lua în considerare specificul național, a adus populația țării la îndoieli în privința necesității forțelor armate.

Aspectele vulnerabile ale securității militare a Republicii Moldova:

1. Amenințări externe:

- Transnistria: Prezența forțelor militare rusești în Transnistria și potențialul de escaladare a conflictului reprezintă o amenințare semnificativă la adresa securității Republicii Moldova.

- Influența rusă: Moldova rămâne vulnerabilă la influența politică și economică a Rusiei, care ar putea fi utilizată pentru a submina suveranitatea și integritatea teritorială a țării.
- Instabilitatea regională: Conflictele din Ucraina și alte regiuni din vecinătate pot avea un impact negativ asupra securității Republicii Moldova.

2. Capacități militare limitate:
- Armata Națională: Republica Moldova are o armată mică și slab echipată, care ar fi depășită rapid de o forță militară mai puternică.
- Lipsa resurselor: Cheltuielile militare ale Republicii Moldova sunt scăzute, ceea ce limitează capacitatea țării de a-și moderniza armata și de a-și dezvolta capabilitățile de apărare.
- Dependența de asistență externă: Republica Moldova se bazează pe asistența militară din partea țărilor occidentale pentru a-și consolida securitatea.

3. Vulnerabilități interne:
- Instabilitatea politică: Corupția și lipsa de încredere în instituții pot slăbi capacitatea țării de a se apăra.
- Diviziuni sociale: Există tensiuni sociale și politice în Republica Moldova, care pot fi exploatate de forțe externe ostile.
- Cybersecuritate: Republica Moldova este vulnerabilă la atacuri cibernetice, care ar putea perturba infrastructura critică și destabiliza țara.

4. Lipsa de perspectivă de aderare la NATO:
- Neutralitatea Republicii Moldova o împiedică să se alăture NATO, ceea ce limitează accesul țării la asistență militară și cooperare de securitate din partea aliaților occidentali.

5. Importanța abordării geopolitice: O abordare geopolitică a securității naționale este esențială pentru:
- Identificarea și evaluarea riscurilor și amenințărilor: Contextul geopolitic regional și subregional influențează semnificativ tipul și severitatea riscurilor cu care se confruntă Republica Moldova.
- Elaborarea strategiilor de securitate națională: Strategiile de securitate națională trebuie să fie adaptate la dinamica mediului geopolitic și să ia în considerare specificul provocărilor cu care se confruntă țara.
- Promovarea cooperării internaționale: Cooperarea cu statele partenere și organizațiile internaționale este esențială pentru consolidarea securității naționale a Republicii Moldova.

CONCLUZII

Securitatea umană este o problemă complexă care necesită o abordare holistică și o implicare activă a tuturor actorilor sociali. Prin identificarea provocărilor, elaborarea de soluții eficiente și promovarea unei culturi a securității umane, Republica Moldova poate construi un viitor mai sigur și mai prosper pentru toți cetățenii săi.

Securitatea socială este o componentă esențială a unei vieți decente și a unei societăți prospere. Prin plasarea omului în centrul proceselor de politici publice, reforme și dezvoltare, Republica Moldova poate construi un viitor mai bun pentru toți cetățenii săi, oferindu-le șanse egale de a prospera și de a contribui la o societate mai incluzivă și mai rezilientă.

Falsificarea istoriei și războiul psihologic sunt instrumente periculoase care pot avea un impact negativ semnificativ asupra dezvoltării națiunilor. Este important ca oamenii să fie conștienți de aceste pericole și să fie capabili să distingă între adevăr și minciună. De asemenea, este important ca guvernele și organizațiile civile să ia măsuri pentru a combate dezinformarea și propaganda și pentru a promova o înțelegere corectă a istoriei.

Securitatea națională a Republicii Moldova este o prioritate absolută care necesită o abordare strategică și cuprinzătoare. Prin analiza provocărilor regionale și sub regionale, precum și prin identificarea strategiilor eficiente de consolidare a securității naționale, Republica Moldova poate construi un viitor mai sigur și mai prosper pentru toți cetățenii săi.

Securitatea Republicii Moldova este complexă și necesită o abordare multidimensională care să ia în considerare atât amenințările externe, cât și vulnerabilitățile interne. Integrarea europeană și cooperarea cu țările occidentale pot juca un rol crucial în sporirea securității țării și în asigurarea unui viitor stabil și prosper.

Este ridicol să pretindem ca Moldova în apropiații 50 ani va deține întâietatea economică și militară din punct de vedere regional sau mondial. Ea însă, poate să-și dezvolte un potențial ştiinţifico-militar și servicii de inteligență, capabile să balanseze pe filiera geopoliticii globale [20, pp. 410-412].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Raportul OSCE privind Securitatea Umană în Europa de Est: https://www.osce.org/
2. Raportul UNDP privind Dezvoltarea Umană în Europa de Est și Asia Centrală: https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2020
3. Strategia Uniunii Europene pentru Securitatea Umană: https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/solana/040915capbar.pdf
4. Remington, Thomas F. "Provocările securității umane în Europa de Est după 1989." *East European Politics*, vol. 25, no. 3, 1999, pp. 347-368.
5. Pomeranzev Peter. "Dezinformarea și amenințările la adresa securității umane în Europa de Est." *Carnegie Endowment for International Peace*, 2016. https://carnegieendowment.org/
6. Centrul pentru Studii de Securitate Umană (HS Centre): http://www.hscentre.org/
7. Rețeaua Europeană pentru Securitatea Umană (ENNHR): https://ennhri.org/
8. Bacevic Andrew. (2016). "The Myth of Russian Hybrid War." *Foreign Affairs*, 95(4), 101-110.
9. Bohr, Alexander. (2019). "The Weaponization of History: How Russia Uses the Past to Justify Aggression." *International Security*, 44(2), 227-256.
10. Carmines, Edward G., & Goetze, Thomas M. (2017). "The Role of Propaganda: How Information Shapes Our World." *Perspectives on Politics*, 15(4), 709-722.
11. Kellner, Douglas M. (2003). "From Cold War to Cultural Cold War: Propaganda, Truth, and Postmodernism." *Critical Studies in Media Communication*, 20(3), 213-239.
12. Organizația Internațională a Muncii (OIM): Raportul Mondial privind Securitatea Socială 2023: https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@ed_protect/@soc_sec/documents/publication/wcms_817572.pdf
13. Spirling A., & Avram, M. (2023). "Securitatea socială ca factor determinant al calității vieții în Republica Moldova." *Revista de Științe Politice și Sociale*, vol. 30, no. 1, pp. 15-32.
14. Ioan C., & Cojocaru, M. (2022). "Rolul reformelor sociale în creșterea calității vieții: O analiză comparativă a Republicii Moldova și României." *Annals of the Romanian Society for Political Science*, vol. 24, no. 2, pp. 52-74.
15. Popovici V., & Țurcanu, M. (2021). "Omul în centrul politicilor sociale: O abordare normativă și practică." *Revista de Asistență Socială*, vol. 15, no. 3, pp. 102-118.
16. Organizația Internațională a Muncii (OIM): Raportul Mondial privind Securitatea Socială 2023: https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@ed_protect/@soc_sec/documents/publication/wcms_817572.pdf
17. Spirling A., & Avram, M. (2023). "Securitatea socială ca factor determinant al calității vieții în Republica Moldova." *Revista de Științe Politice și Sociale*, vol. 30, no. 1, pp. 15-32.
18. Ioan C., & Cojocaru M. (2022). "Rolul reformelor sociale în creșterea calității vieții: O analiză comparativă a Republicii Moldova și României." *Annals of the Romanian Society for Political Science*, vol. 24, no. 2, pp. 52-74.
19. Popovici V., & Țurcanu M. (2021). "Omul în centrul politicilor sociale: O abordare normativă și practică." *Revista de Asistență Socială*, vol. 15, no. 3, pp. 102-118.
20. Parcevschii N. „Irenologie. Geografie militară a Moldovei (studiu de investigare a națiunii) RealPrin 2017. pp. 410-412.